

Умовами формування даного механізму виступають:

- наявність правового поля діяльності по енергозбереженню;
- наявність технічних розробок технологій енергозбереження.

Закономірності формування економічного механізму енергозбереження в АТП:

- економічна доцільність та вигідність використання енергозберігаючих технологій;
- дефіцит енергоресурсів;
- комерційна зацікавленість АТП у використанні дешевих альтернативних енергоресурсів;
- посилення екологічної безпеки господарської діяльності АТП.

На основі наведених закономірностей визначені такі критерії ефективності дії економічного механізму:

- 1) зниження рівня енергозалежності АТП;
- 2) приріст рентабельності діяльності АТП;
- 3) абсолютна та відносна економія енергетичних витрат;
- 4) зменшення суми податкових платежів;
- 5) зниження величини екологічного збитку.

Висновки

Таким чином, енергозбереження як вид економічної діяльності, пов'язаної з управлінням ресурсами підприємств, здійснюється на основі функціонування відповідного механізму. Наявність умов та об'єктивних закономірностей формування економічного механізму енергозбереження в АТП обумовлює необхідність розробки методичних підходів до забезпечення розвитку енергоефективного авіаційного транспорту в Україні. Зокрема, складовими елементами економічного механізму є методи стимулювання та діяльності з енергозбереження в АТП.

Список використаних джерел

1. Нефть и газ в современной экономике / Бурлака Г.Г., Поп Г.С.: НАН України; Ін-т біоорганічної хімії та нефтехімії; под ред. Н.С. Герасимчука. – К., 2004. – 296 с.
2. Лір В.Е., Письменна У.Е. Економічний механізм реалізації політики енергоефективності в Україні / В.Е. Лір, У.Е. Письменна; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 208 с.: табл., рис.

3. Ukraine Economic Update. – World Bank. – 2006. – November; Impact of Gas Price Increase on the Economy of Ukraine in 2007. – SigmaBleyzer/ The Bleyzer Foundation. – 2006. – November.

4. Шерстюк Р.В. Механізм інноваційного розвитку нафтогазового комплексу: Монографія / Під ред. Г.Г. Бурлаки. – К.: «Освіта України», 2006. – 218 с.

5. Шубравська О. Біоекономіка: аналіз світового розвитку та передумови для становлення в аграрному секторі економіки України. – Економіка України. – № 10 (587), 2010. – С. 63.

6. Трипольська Г.С. Агробіоенергетичний ринок України: монографія / Г.С. Трипольська; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2011. – 264 с.: табл., рис.

7. Закон України «Про електроенергетику» Верховна рада України, Закон від 16.10.97. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр>

8. Ринки реального сектора економіки України в інституціональному середовищі СОТ: кон'юнктура та інтеграція/ за ред. д-ра екон. наук, проф. В.О. Точиліна; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2012. – 552 с.: табл., рис.

9. Можливості і застереження щодо наслідків уведення в дію положень Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною: наук. доп. / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця, чл.-кор. НААНУ Т.О. Осташко, д-ра екон. наук В.О. Точиліна; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2013. – 98 с.

10. European Union. External Action. Ukraine. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://eeas.europa.eu/>

11. Синяк Ю.В. Энергосбережение и экономический рост // Проблемы прогнозирования, 1999. – №3. – С. 49–62.

12. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 11.12.1997. Організація об'єднаних націй (ООН) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uarpravo.net/>

13. Договір до Енергетичної хартії та Заключний акт до неї. Протокол до Енергетичної хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів від 17.12.94 [Електрон. ресурс] / Організація Об'єднаних Націй (ООН). – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/>

14. Закон України «Про альтернативні види палива» від 14.01.2000 №1391–XIV [Електрон. ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

А.В. ЗАМРИГА,
здобувач, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Підприємництво як фактор стимулювання інноваційних процесів в аграрному секторі

У статті досліджено сутність поняття «підприємництво», наводяться основні позиції з даного питання різних вчених. Розглянуто різні організаційні форми підприємництва, які представлені в аграрному секторі, та визначена їхня роль в інноваційному процесі. Запропоновано ряд заходів, які сприятимуть розвитку підприємництва в аграрному секторі.

Ключові слова: новаторство, підприємництво, інновації, інноваційний процес, організаційні форми підприємництва, аграрний сектор.

А.В. ЗАМРИГА,
соискатель, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики»

Предпринимательство как фактор стимулирования инновационных процессов в аграрном секторе

В статье исследована суть понятия «предпринимательство», приводятся основные позиции по данному вопросу разных ученых. Рассмотрены различные организационные формы предпринимательства, представленные в аграрном

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

секторе, и определена их роль в инновационном процессе. Предложен ряд мероприятий, которые будут способствовать развитию предпринимательства в аграрном секторе.

Ключевые слова: новаторство, предпринимательство, инновации, инновационный процесс, организационные формы предпринимательства, аграрный сектор.

This paper investigates the essence of the concept of «entrepreneurship» are the main positions on the issue of different scientists. The different organizational forms of business are presented in the agricultural sector and determined their role in the innovation process. A number of measures to promote the development of entrepreneurship in the agricultural sector.

Keywords: innovation, entrepreneurship, innovation process, organizational forms of business, agriculture.

Постановка проблеми. Все більш активну, значну, а інколи й вирішальну роль в інноваційних процесах відіграє підприємницький сектор – великі корпорації та малий бізнес, транснаціональні гіганти і нові молоді лідери наукоємного бізнесу.

Значна частка наукових досліджень у розвинутих країнах належить великим корпораціям. Поряд із цим малий бізнес реалізує половину інновацій і майже 100% радикальних інновацій. З погляду ефективності інноваційного процесу абсолютизація малого і великого підприємництва є невіправданою, оскільки вони обидва мають істотні переваги і недоліки.

Формування нових підприємницьких структур продовжується і в аграрному секторі України. Вони відіграють помітну роль у процесах створення, впровадження і поширення інновацій, інвестують у людський капітал і в деяких випадках в інфраструктуру сільських територій. Складність і суперечливість формування підприємницьких структур в аграрному секторі, його важливість для інноваційного процесу обумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженню проблем, пов'язаних з підприємництвом, присвячені чисельні роботи зарубіжних вчених, а саме Ф. Кене, А. Сміта, Р. Кантільона, Й. Шумпетера, П. Друкера та ін. Різноманітні аспекти підприємництва в аграрному секторі викладені у працях вітчизняних вчених – аграрників М. Маліка, О. Шпикуляка, П. Саблука та ін. Науковці досліджують сутність, функції, види підприємництва, необхідні умови для його розвитку. Проте, незважаючи на велику кількість дослідницьких розробок, залишаються недостатньо розкритими питання ролі та ефективності підприємництва та його різних організаційних форм в інноваційному процесі, умов розвитку підприємництва.

Метою статті є дослідження сутності та ролі різних організаційних форм підприємства в інноваційному процесі аграрного сектору України.

Виклад основного матеріалу. Сучасне уявлення про підприємця та його функції склалося в серединні ХХ ст. Значну роль у становленні сучасного погляду на підприємницький процес і на функції підприємця відіграли роботи Й. Шумпетера, П. Друкера, Р. Хізірча. На сьогодні підприємець – це, перш за все, новатор, людина, яка шукає нові можливості або (і) створює їх. Й. Шумпетер уперше визначив інновації головним елементом функціональної характеристики підприємництва. На його думку, підприємець – господарський суб'єкт, функцією якого є здійснення нових комбінацій, які виступають як його активний елемент, що дає підстави вважати підприємця центральною фігурою економічного розвитку. Підприємець «...є рушійною силою реорганізації економічного життя...» [1]. Він називає нововведення новою комбінацією факторів, які можна реалізувати у п'яти сферах:

1) виготовлення нового блага, нової якості існуючого блага;

2) впровадження нових методів виробництва, в основі яких не обов'язково може бути наукове відкриття, нових способів комерційного використання відповідних товарів;

3) освоєння нових ринків збуту;

4) вихід на новий ринок сировини;

5) проведення відповідної реорганізації, що передбачає, наприклад, забезпечення (зміцнення) монопольного становища за рахунок іншого підприємства. Перелічені фактори є найбільш дієвими сферами підприємництва.

У теоретичному аспекті роль і суть підприємництва ґрунтується саме на розумінні його новаторської функції. За допомогою таких засобів, як інновації, підприємець руйнує рутину, задовольняючи свої потреби та інтереси, формує нові суспільні потреби, є центральною фігурою на ринку, постійно змінюючи попит і пропозиції, перетворюючи ринок у динамічну структуру, забезпечуючи економічний прогрес. Прибічники політичної економії та неокласичної економічної думки не ставили підприємця в центр економічного розвитку, бо використовували статичні методи аналізу. А розгляд Й. Шумпетером явищ у динаміці дав підстави для розуміння ролі підприємця як ключової.

Продовжуючи ідеї Й. Шумпетера, П. Друкер стверджує, що «нововведення є особливим інструментом підприємця, засобом, за допомогою якого він використовує зміни як сприятливу можливість для реалізації своїх планів у сфері бізнесу та послуг...» [2]. Завданням підприємця є цілеспрямований пошук джерел нововведень, а також змін та їхніх ознак, які вказують на можливість досягнення успіху. Роботу підприємця він визначає як максимізацію можливостей, пріоритет ефективності над продуктивністю праці: результатів можна досягти шляхом використання можливостей, а не шляхом вирішення проблем. Людина, що береться за вирішення проблем, не є підприємцем, бо це є тільки відновлення норми. П. Друкер називає сім джерел інноваційних можливостей: несподіванка, невідповідність, інновація внаслідок потреби технологічного процесу, зміни у структурі галузі промисловості не усвідомлені всіма, демографічні зміни, зміни сприйняття настроїв і значень, нові знання.

У кризових ситуаціях, коли різко зростає підприємницька активність, підприємці використовують усі можливі джерела інновацій. Перші чотири джерела інноваційних можливостей знаходяться в конкретному підприємстві і є найбільш імовірними та доступними для реалізації.

Найбільш вагомим джерелом інноваційних можливостей у сільськогосподарській сфері, на думку таких науковців, як М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, В.В. Зіновчук, Ю.О. Лупенко та ін., є невідповідність. Сільські підприємці, використовуючи невідповідність економічних умов виробництва сільськогосподарської

продукції та її реалізації переробним підприємствам, стали створювати власну переробну базу: міні-заводи з переробки молока, м'яса, овочів, фруктів, насіння соняшнику, знаходять нові ринки реалізації виробленої продукції, зокрема у свіжому вигляді.

Застарілі технології виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, відсутність необхідних матеріальних коштів зумовили різні форми залучення підприємцями іноземного капіталу. Розширення особистих присадибних господарств населення є також результатом використання невідповідності. Невідповідність стану матеріально-технічної бази виробників сільськогосподарської продукції їхнім фінансовим можливостям зумовила появу нової форми підприємницької діяльності – машинно-технологічні станції. Демографічні зміни на базі соціально-економічних перетворень на селі стали джерелом інновацій – нових форм організації підприємницької діяльності.

Р. Хізріч визначає підприємництво як «процес створення чогось нового, що має вартість, а підприємець – це людина, що витрачає на це весь необхідний час і сили, бере на себе весь фінансовий, психологічний і соціальний ризик, одержуючи в нагороду гроші і задоволення досягнутим [3].

Відповідно до вітчизняного законодавства підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [4].

Україна має давні традиції розвитку підприємництва, які необхідно враховувати на сучасному етапі його формування. Слід згадати документ, що регулював у тому числі і підприємницьку діяльність, – правовий кодекс «Руська правда» (XI ст.), в якому особлива роль відводилася приватній власності людини. Розвивалось ремесло (ткацтво, пошиття одягу, бондарний промисел). Особливою формою організації підприємництва була кооперація. Функціонували кредитні, позичковоощадні, споживчі, будівельні, закупівельні товариства, збутові, з переробки сільськогосподарської продукції, трудові й виробничі артілі. Набули розвитку артілі як форма товариства добровільно об'єднаних працівників. Економічне становище землеробських артілей було значно кращим порівняно із розрізненими господарствами. Артілі не тільки збільшували посівні площі, а й запроваджували нові культури, насаджали ліси, своєчасно виплачували позики.

Незважаючи на те що в колишньому Радянському Союзі підприємництво офіційно не визнавалося, воно все ж реально мало місце. Достатньо згадати про підприємців – керівників сільськогосподарських підприємств, які займалися не тільки виробництвом і реалізацією продукції, а й розвивали соціальну інфраструктуру. Саме завдяки особистим підприємцям вони одержали державне фінансування, подолавши опір чиновників.

Підприємницька діяльність відбувається в певних організаційних формах. Вибір форм організації підприємницької діяльності визначається сферою діяльності, перевагами і недоліками відповідних форм, наявністю грошових коштів. Ринкова економіка передбачає плюралізм підприємницьких форм, заснованих на конкуренції, яка є стимулюючим фактором розвитку. «Плюралізм підприємницьких форм» можна трактувати, як з точки зору розміру підприємств (малі, середні й великі

– виходячи з чисельності зайнятих та обсягу виробництва), так і організаційно-правової форми господарювання (господарські товариства, виробничі кооперативи, державні й муніципальні, приватні підприємства, фермерські господарства).

Перехід аграрного сектору до ринкової економіки зумовлює, перш за все, реформування відносин власності й формування на цій основі нових підприємницьких структур.

В аграрному секторі продовжуються трансформаційні процеси на рівні підприємницьких структур, у результаті чого реально почали формуватися три основні їх типи:

- невеликі особисті та фермерські господарства;
- середні, в основному приватні підприємства, господарські товариства та розширені за рахунок оренди земельних паїв фермерські господарства;
- великі сільськогосподарські підприємства, переважно корпоративного типу, які широко застосовують оренду землі та майна.

Проте не всі організації можна віднести до підприємницьких. На нашу думку, критерієм віднесення організацій до підприємницьких є нововведення в техніці, технології, організації, управлінні і незалежно від розмірів організації і терміну створення. Наприклад, на етапі створення селянські (фермерські) господарства є підприємницькими. В подальшому без новаторських дій такі господарства приречені на рутину і не можуть бути віднесені до підприємницьких. Це повною мірою стосується великих господарств. Функції по комбінації факторів виробництва, які щорічно здійснюють господарі чи керівники підприємства, не є підприємницькими, бо це не забезпечує розвитку, прогресу. Як приклад сільського підприємця Й. Шумпетер наводить сільського господаря-багатія, який здійснює сільське господарство, торгує худобою, утримує пивоварню, заїжджий двір і крамницю. Сільського багатія не можна було б назвати підприємцем, якби він займався звичною діяльністю, тобто вів селянське господарство за звичними правилами.

Новаторська функція підприємництва дає змогу бачити відмінності між підприємцями і господарниками, між підприємцями і непідприємницькими організаційними структурами. У науковій літературі щодо цього є різні точки зору. Англійські вчені пов'язують підприємництво з новими малими підприємствами, німецькі – з великими та власністю, вітчизняні – як зі створенням нових підприємств, так і існуючими і власністю.

Динамічність (рух у певному напрямі, визначеному споживачами) сільськогосподарських підприємств різних форм власності є основною ознакою віднесення їх до підприємницьких і на практиці проявляється у збільшенні їх частки на ринку, в тому числі за рахунок поєднання сільськогосподарського виробництва з іншими видами діяльності. Для забезпечення мікродинамічних процесів недостатньо мати капітал, робочу силу та керівника. Підприємства, в яких новаторство вже не є основною функцією, можуть існувати, одержувати прибуток, виживати деякий час за рахунок розмірів і фінансової сили. В результаті вони програють конкурентну боротьбу, і частка їх на визначеному ринку постійно зменшується.

Через відсутність новаторства до підприємницьких не можна відносити всі особисті підсобні господарства населення, які займаються виробництвом сільськогосподарської

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

продукції, хоча вони є приватними і малими за розмірами. Діяльність їх спрямована на самозабезпечення сільської сім'ї, а реалізація надлишків продукції здійснюється внаслідок відомих причин за цінами, нижчими, ніж витрати.

На сьогодні у вітчизняному аграрному секторі склалася ситуація, за якою невеликими за розмірами особистими господарствами виробляється значна частина молока, м'яса, овочів, плодів та ягід. У той же час світові тенденції розвитку аграрного сектору свідчать про концентрацію виробництва та зосередження його на великих підприємствах. Тому підносити роль дрібних селянських господарств як виробників конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції немає підстави. Про постійність новацій, залучення нових технологій, кредитних ресурсів тощо в таких господарствах не можна вести мови, хоча деякі з них реально можуть стати підприємницькими структурами, зокрема фермерські господарства. Для таких господарств доцільне поєднання сільськогосподарської діяльності з іншими її видами, їхня інтеграція. Це може бути поєднання сільського господарства з переробною сферою і збутом, з туристичною діяльністю, коли фермер задовольняє послуги туристів у своєму господарстві, розвитком ремісництва і надання послуг. Важливе місце слід відводити збуту продукції: це питання якості, налагодження і підтримання прямих контактів зі споживачами, поєднання різних каналів збуту на фермі, на ринку, постачання додому, ресторанам, різним організаціям, поштою, створення колективних збутових структур. Тобто основу підприємницької діяльності має становити принцип «максимізації доходів підприємця».

З концентрацією виробництва і зосередженням його на великих господарствах зменшуватиметься кількість господарств при збільшенні тих, де зростатимуть доходи від не-сільськогосподарської діяльності.

В останні роки в кожному регіоні України створюються великі агропромислові формування, які займаються як виробництвом, так і переробкою сільськогосподарської продукції, а також реалізацією продукції переробки. Такі формування виникають на приватній власності, мають значні площі орендованих сільськогосподарських угідь, є базою, полем діяльності для розвитку підприємництва, нових комбінацій факторів і нових технологій, продуктивнішої техніки, новацій в організації та управлінні виробництвом, розвитку нових сфер діяльності із залученням кредитних ресурсів та інвестицій. Продукція таких формувань є конкурентоспроможною як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках.

Великі агропідприємства здебільшого здійснюють інноваційну діяльність шляхом адаптації технологічних рішень, розроблених іноземними фірмами або організаціями, що пояснюється насамперед значною капіталомісткістю проектів, глибиною технологічного відставання, неконкурентоспроможністю вітчизняних розробок. Агрохолдинги впроваджують процесні інновації переважно в рослинництві, тваринництві та управлінні. Так, застосування нульової технології в корпорації «Агро-Союз» дало такі результати:

- на 90% зменшився парк сільськогосподарської техніки;
- на 70% скоротилися витрати паливно-мастильних матеріалів;
- на 80% скоротився час обробітку посівної;

- на 30% скоротилися витрати добрив;
- зменшилися трудовитрати;
- вдвічі підвищилась урожайність;
- підвищено на 10% вміст білка в зерні;
- підвищився вміст гумусу на 0,1% [5].

Собівартість продукції, вирощеної за такою технологією, відповідатиме світовим показникам, а отже буде конкурентоспроможною.

Застосування інноваційних технологій у молочному тваринництві (технологія безприв'язного утримання і годівлі із застосуванням змішаного раціону протягом року) дало змогу корпорації досягти таких результатів: середня продуктивність на корову становить понад 9 тис. л молока на рік (показники якості молока: жирність – 3,7%, білок – 3,3%, соматичні клітини 110–120 тис./мл. бактеріальна засміченість – 2–4 тис. клітин/мл).

Важливе місце в діяльності великих агропідприємств посідають комп'ютерні інформаційні технології, супутниковий зв'язок. Значну роль у реалізації потенціалу великих агропідприємств відіграють продуктивні інновації. Це насамперед нові сорти і гібриди рослин, завдяки яким можна одержувати 30–35% приросту врожайності за умови технологічного забезпечення і сприятливих погодних умов.

Дослідження засвідчили, що з формуванням потужних агроутворень значною мірою активізувалась інноваційна діяльність в аграрному секторі. Проте реальний рівень розвитку інноваційної діяльності та впровадження інноваційних технологій в аграрних підприємствах України не відповідає світовим стандартам. Згідно з оцінками міжнародних експертів, аби окрема галузь країни була конкурентоспроможною на світовому ринку, частка інноваційно активних підприємств має становити не менше 30%. На сьогодні в Україні існує більш ніж десятиразовий розрив між бажаною та дійсною питомою вагою інноваційно активних аграрних підприємств.

Висновки

Отже, великі аграрні підприємства відіграють провідну роль в інноваційних процесах аграрного сектору. Це насамперед пов'язано з ресурсними можливостями підприємств, адже розробка, впровадження, поширення інновацій потребує кваліфікованих кадрів, обладнання, коштів. Також необхідні запас міцності та ліквідності, яким рідко володіють малі і середні підприємства. Тому рівень і результативність інноваційної діяльності великих аграрних підприємств значно перевищують показники інших категорій господарств.

Формування підприємницьких організаційно-правових структур в аграрному секторі є складним і суперечливим. З одного боку, специфічна соціальна спрямованість багатокладності в підприємницькій діяльності, що лежить в основі різних соціально-і економічно-домінуючих господарських формувань, побудованих на відносинах власності, є основним фактором розвитку агробізнесу. З іншого боку, щоб суб'єкти підприємницької діяльності агропромислового виробництва мали можливість реалізовувати свої функції, необхідно забезпечити правові, організаційні, економічні, соціальні умови, що відповідають вимогам ринку. Тому для розвитку в аграрному секторі підприємництва необхідно сформувати відповідне підприємницьке середовище. Сис-

тема умов розвитку підприємництва має складатися з таких блоків: приватна власність, економічні свободи, економічні стимули, конкурентні ринки, обмежене втручання держави. Саме такі умови забезпечать успіх підприємству та гідне місце в інноваційних процесах аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития (исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Шумпетер Й.А. – М.: Прогресс, 1982. – С. 174.

2. Друкер П. Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы / Друкер П. – М.: Прогресс, 1992. – С. 30.

3. Хизрич Р. Предпринимательство или как вести собственное дело / Р. Хизрич, М. Питерс; пер. с англ. – М.: Прогресс-Универ, 1992. – Вып.1. – 162 с.

4. Господарський кодекс України. Коментар основних положень / Упоряд. С.О. Теньков. – К.: Літера ЛТД, – 2006. – С. 29.

5. Чабан В.Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора / В.Г. Чабан // Економіка АПК. – 2006. – №7. – С. 68–72.

О.А. БЛИК,

аспірант, Київський національний торговельно-економічний університет

Акціонерні товариства: сутність, становлення та проблеми розвитку

У статті розглянуто сутність акціонерних товариств, особливості, що зумовлюють специфіку їх юридичного статусу, переваги та недоліки цієї форми господарювання, становлення акціонерних товариств в Україні та їхні проблеми. Запропоновано основні напрями вдосконалення управління державними пакетами акцій, де має місце значна кількість невирішених питань.

Ключові слова: господарські товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, командитні товариства, акціонерні товариства, акціонерна компанія, корпорація, акції, акціонерний капітал.

А.А. БЕЛИК,

аспірант, Київський національний торговельно-економічний університет

Акционерные общества: сущность, становление и проблемы развития

В статье рассмотрена суть акционерных обществ, особенности, обуславливающие специфику их юридического статуса, преимущества и недостатки этой формы хозяйствования, становление акционерных обществ в Украине и их проблемы. Предложены основные направления совершенствования управления государственными пакетами акций.

Ключевые слова: хозяйственные общества, общества с ограниченной ответственностью, командитные общества, полные товарищества, акционерные общества, акционерные компании, корпорация, акция, акционерный капитал.

О.А. БИЛЮК

postgraduate of Kyiv National University of Trade and Economics

Joint stock companies: the nature, formation and problems of development

The article deals with the essence of joint stock companies that determine the specificity of their legal status, advantages and disadvantages of this form of management, the establishment of joint stock companies in Ukraine and their problems. The basic directions of improving the management of state owned shares.

Keywords: business partnerships, limited liability companies, limited partnerships, general partnerships, joint stock companies, joint stock company, corporation, share, share capital.

Постановка проблеми. Розвиток економіки України в інноваційно-інвестиційному напрямі значно залежить від становлення та ефективного функціонування корпоративного сектору. В Україні корпоративний сектор сформувався не внаслідок залучення додаткових фінансових ресурсів, а в результаті перерозподілу державної власності після прийняття Закону України «Про приватизацію державного майна». Належний розвиток корпоративних відносин в Україні нині призведе до прискореного зростання економіки.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженням корпоративного сектору приділялася значна увага як зарубіжними вченими, такими як І. Ансофф, В. Бочаров, С. Рось, І. Гурков, І. Брей, Я. Функ, так і вітчизняними, серед яких слід виділити М. Білик, І. Бланк, В. Євтушевського, Д. Задихайло, М. Грінчину, О. Кавтиш, А. Поважного, О. Рудченка, В. Суторміну, В. Федосова, І. Чугунов та інших.

Мета статті. Дослідити сутність, становлення проблеми розвитку акціонерних товариств в Україні та запропонувати напрями їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Акціонерне товариство (АТ) – це товариство, яке має статутний капітал, поділений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, і за зобов'язаннями відповідає тільки майном товариства. Акціонери відповідають за зобов'язаннями товариств лише в межах належних їм акцій.

Відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства» дещо уточнена сутність господарського товариства що визначається як товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [1].

У вітчизняних законодавчих актах і нормативних документах поширена назва «акціонерне товариство», синонімами цієї назви за кордоном є «акціонерна компанія» або корпорація.